

HTET Level-3 (PGT) Punjabi 2019 Mock Test – Question Paper

HTET Level-3 · Post Graduate Teacher, Class IX–XII · Set A · 150 Questions · 150 Minutes · No Negative Marking ·
Answer key: BSEH final key · QuickSarkari.com

Part A: Child Development & Pedagogy (Q. 1–30)

1. Positive facilitation of present learning through past learning, for example addition helps multiplication. This type of transfer of learning is called :

- (1) Vertical
- (2) Sequential
- (3) Lateral
- (4) Bilateral

पूर्व अधिगम द्वारा वर्तमान अधिगम को धनात्मक रूप से सुसाध्य बनाना, उदाहरण के तौर पर योग संक्रिया द्वारा गुणा संक्रिया को सहायता (सुसाध्य) करना। इस प्रकार का अधिगम स्थानान्तरण कहलाता है:

- (1) ऊर्ध्वाधर
- (2) आनुक्रमिक
- (3) पार्श्वीय
- (4) द्विपार्श्वीय

2. The democratic organisation of school influence learning, this factor of learning is related to :

- (1) Methodological aspect
- (2) Social aspect
- (3) Physiological aspect
- (4) Psychological aspect

विद्यालय का प्रजातान्त्रिक संगठन अधिगम को प्रभावित करता है, अधिगम का यह कारक सम्बन्धित है:

- (1) विधि विज्ञान पक्ष से
- (2) सामाजिक पक्ष से
- (3) कार्यिकी पक्ष से
- (4) मनोवैज्ञानिक पक्ष से

3. Which of the following is **not** an appropriate strategy for improving students problem solving ?

- (1) Functional fixedness of students
- (2) Give extensive opportunities to solve real-world problems
- (3) Involve parents in children's problem solving
- (4) Monitor students effective and ineffective problem solving strategies

निम्नलिखित में से कौन-सी योजना विद्यार्थियों के समस्या समाधान में सुधार करने के लिए उपयुक्त नहीं है ?

- (1) विद्यार्थियों की प्रकार्यात्मक नियतता
- (2) वास्तविक-विश्व समस्याओं के समाधान के लिए व्यापक अवसर देना
- (3) बालकों के समस्या समाधान में माता-पिता को सम्मिलित करना
- (4) विद्यार्थियों की समस्या समाधान की प्रभावी और अप्रभावी योजनाओं को मॉनीटर (प्रबोधन) करना

4. Rohan is reading a latest Bahubali comic book because he cannot wait to see what happens to Bahubali and his family. This is best example of :
- (1) Only intrinsic motivation
 - (2) Only extrinsic motivation
 - (3) Both intrinsic and extrinsic motivation
 - (4) Neither intrinsic nor extrinsic motivation

रोहन बाहुबली की नवीनतम चित्र कथा पुस्तक पढ़ रहा है क्योंकि वह इस बात का इन्तजार नहीं कर सकता कि बाहुबली और उसके परिवार के साथ क्या हुआ। यह सही उदाहरण है:

- (1) केवल आन्तरिक अभिप्रेरणा का
- (2) केवल बाह्य अभिप्रेरणा का
- (3) आन्तरिक और बाह्य दोनों प्रकार की अभिप्रेरणा का
- (4) न तो आन्तरिक और न ही बाह्य अभिप्रेरणा का

5. Which of the following is a good assessment strategy to avoid cultural bias ?

- (1) Assess students using a variety of methods
- (2) Use a single, good standardized test
- (3) Assume that ethnic differences are due to heredity
- (4) Avoid using portfolio for assessment purposes

सांस्कृतिक पूर्वाग्रह (पक्षपात) से बचाव के लिए निम्नलिखित में से कौन-सी एक अच्छी आकलन योजना है ?

- (1) विभिन्न विधियों का उपयोग विद्यार्थियों के आकलन के लिए करना
- (2) एक अच्छे मानकीकृत परीक्षण का उपयोग करना
- (3) मानवजातीय विभिन्नताओं को आनुवंशिकता के कारण मानना
- (4) आकलन के उद्देश्य के लिए पोर्टफोलियो के उपयोग से बचना

6. In Kohlberg's theory, at which level moral development is internalized and not based on external standards ?

- (1) Pre conventional level
- (2) Conventional level
- (3) Post conventional level
- (4) Mutual interpersonal level

कोहलबर्ग के सिद्धान्त में किस स्तर पर नैतिक विकास बाह्य मानकों पर आधारित नहीं होकर आन्तरीकरण पर आधारित होता है ?

- (1) पूर्व-प्रचलन स्तर
- (2) प्रचलन स्तर
- (3) पश्च प्रचलन स्तर
- (4) आपसी अंतर्वैयक्तिक स्तर

7. A child's diet affect how tall the child grows and even how effectively the child can think and solve problems. In this example development is primarily influenced by :

- (1) Heredity
- (2) Environment
- (3) Early-later experience
- (4) Continuity

एक बालक का आहार, उसकी लम्बाई कितनी होगी इसको प्रभावित करता है और यहाँ तक कि बालक कितने प्रभावी तरीके से चिन्तन करेगा एवं समस्याओं का समाधान करेगा इसे भी प्रभावित करता है। इस उदाहरण में विकास मुख्यतः प्रभावित होता है:

- (1) आनुवंशिकी द्वारा
- (2) वातावरण द्वारा
- (3) प्रारम्भिक और बाद के अनुभवों द्वारा
- (4) सततता (निरन्तरता) द्वारा

8. Which teaching strategy is most likely to foster the development of critical thinking skill of students ?

- (1) Giving a multiple choice test
- (2) Assignment for students to create timelines of important historical dates
- (3) Giving worksheets to students that require them to recall the facts presented in their text books
- (4) Presenting students with statements such as "Lal Bahadur Shastri was our greatest Prime Minister" to defend or refute

निम्नलिखित में से कौन-सी योजना विद्यार्थियों में क्रान्तिक (आलोचनात्मक) चिन्तन कौशल के विकास को सर्वोत्तम प्रकार से पोषित करती है ?

- (1) एक बहुचयनात्मक (बहुविकल्पी) परीक्षण देना
- (2) विद्यार्थियों से महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक तिथियों की कालरेखा बनवाने का कार्य करवाना
- (3) विद्यार्थियों को इस प्रकार के कार्यपत्रक करने को देना जिसमें उन्हें उनकी पाठ्य पुस्तकों में दिये गये तथ्यों को पुनःस्मरण करना हो
- (4) विद्यार्थियों को इस तरह के कथन प्रस्तुत करना कि "लाल बहादुर शास्त्री अपने महानतम प्रधानमन्त्री थे" कथन का समर्थन अथवा खण्डन कीजिए

9. According to Erikson, in complex societies teenagers experience which of the following state ?

- (1) Identity crisis
- (2) Identity achievement
- (3) Identity moratorium
- (4) Identity foreclosure

एरिकसन के अनुसार, जटिल समाज में किशोर-किशोरियाँ निम्नलिखित में से कौन-सी अवस्था का अनुभव अधिक करते हैं ?

- (1) तादात्म्य (पहचान) संकट
- (2) पहचान उपलब्धि
- (3) पहचान विलम्बन
- (4) पहचान मोचन-निषेध (फॉरक्लोजर)

10. Most suitable strategy for a teacher, when he/she is working with adolescent students is to :

- (1) Ask students to make comparisons
- (2) Propose a problem and invite students to form hypothesis
- (3) Give children experience in ordering operations
- (4) Construct an inclined plane or a hill

किशोर विद्यार्थियों के साथ कार्य करते समय एक अध्यापक के लिए सर्वाधिक उपयुक्त कार्य योजना है:

- (1) विद्यार्थियों से तुलना करने के लिए कहना
- (2) एक समस्या प्रस्तुत कर विद्यार्थियों से परिकल्पनाओं का निर्माण करवाना
- (3) बालकों को क्रमवार संक्रियाओं में अनुभव प्रदान करना
- (4) एक झुका हुआ समतल अथवा पहाड़ी को बनाना/निर्माण करना

11. Children considered as low vision who have a visual acuity between :

- (1) 20/70 to 20/200
- (2) 20/20 vision with corrective lenses
- (3) 6/6 vision with corrective lenses
- (4) 20/10 to 20/30

वे बालक न्यून दृष्टि के माने जाते हैं जिनकी दृष्टि तीक्ष्णता होती है:

- (1) 20/70 से 20/200
- (2) दोष निवारक लेन्सों के साथ 20/20 दृष्टि
- (3) दोष निवारक लेन्सों के साथ 6/6 दृष्टि
- (4) 20/10 से 20/30

12. Learner centered instructional strategy in which students are encouraged to construct their understanding with the assistance of teacher through questions and directions is :

- (1) Discovery learning
- (2) Guided discovery learning
- (3) Problem based learning
- (4) Project based learning

अधिगमकर्ता (शिक्षु) केन्द्रित अनुदेशनात्मक योजना जिसमें विद्यार्थी अध्यापक के प्रश्नों और निर्देशों की सहायता से अपनी समझ को निर्मित करने के लिए प्रोत्साहित होते हैं, वह है:

- (1) अन्वेषी अधिगम
- (2) मार्गदर्शित अन्वेषी अधिगम
- (3) समस्या आधारित अधिगम
- (4) प्रायोजना आधारित अधिगम

13. Child's symptoms when, he/she can not stay focused on a task, act impulsively, ignoring social rules and lashing out with hostility when frustrated, is indication of :

- (1) Attention – deficit hyperactivity disorder
- (2) Slow learner
- (3) Mentally retardation
- (4) Amnesia

बालक के लक्षण, जब वह किसी कार्य पर केन्द्रित नहीं रह पाता, आवेगपूर्ण क्रिया करता है, सामाजिक नियमों की परवाह नहीं करता है और कुंठा के समय विद्वेषता के साथ अनापशनाप बोलने लग जाता है, संकेत हैं:

- (1) अवधान न्यूनता अतिसक्रियता विकार के
- (2) मंद अधिगमकर्ता (सीखने वाला) के
- (3) मानसिक मंदता के
- (4) स्मृति लोपन के

14. is to social cognitive theory as Vygotsky is to social constructivist theory.

- (1) Skinner
- (2) Seigler
- (3) Piaget
- (4) Bandura

....., सामाजिक संज्ञान सिद्धान्त से उसी प्रकार सम्बन्धित हैं जिस प्रकार वाइगोट्स्की सामाजिक निर्मितिवाद सिद्धान्त से सम्बन्धित हैं ।

- (1) स्किनर
- (2) सैग्लर
- (3) पियाजे
- (4) बण्डूरा

15. According to Bronfenbrenner's Ecological Theory, student's family, peers and school etc. influence his/her development and they belong to the :

- (1) Chrono system
- (2) Micro system
- (3) Macro system
- (4) Exo system

ब्रॉन्फेनब्रेनर की पारिस्थितिकी सिद्धान्त के अनुसार, विद्यार्थी का परिवार, साथी और विद्यालय आदि उसके विकास को प्रभावित करते हैं और ये सम्बन्ध रखते हैं:

- (1) काल तन्त्र से
- (2) सूक्ष्म तन्त्र से
- (3) बृहत तन्त्र से
- (4) बाह्य तन्त्र से

16. According to Vygotsky, a range of task too difficult for the child to do alone but possible with the help of adults and more skilled peers is called :

- (1) Scaffolding
- (2) Inter subjectivity
- (3) Guided participation
- (4) Zone of proximal development

वाइगोट्स्की के अनुसार, कार्य करने की वह सीमा जो बालक अकेले के लिए बहुत कठिन हो परन्तु प्रौढ़ और अधिक कुशल साथी की सहायता से करना संभव हो, कहलाती है:

- (1) स्कैफोल्डिंग
- (2) अन्तः व्यक्तिनिष्ठता
- (3) निर्देशित सहभागिता
- (4) आसन्न विकास क्षेत्र

17. According to Piaget, which of the following characteristics is not related to formal operational stage of children ?

- (1) Hypothetico-deductive reasoning
- (2) Idealistic reasoning
- (3) Spatial reasoning
- (4) Abstract reasoning

पियाजे के अनुसार, निम्नलिखित में से कौन-सी विशेषता बालकों के औपचारिक क्रियात्मक अवस्था से सम्बन्धित नहीं है ?

- (1) परिकल्पनात्मक-निगमनात्मक तर्कना
- (2) आदर्शवादी तर्कना
- (3) स्थानिक तर्कना
- (4) अमूर्त तर्कना

18. Parul's intelligence test indicate that she is average to above average intelligent. However her grades in reading, spellings, social sciences and science are very low. Her maths grades are quite high & her writing skills are adequate. Parul most likely has :

- (1) Dyscalculia
- (2) Dysgraphia
- (3) Dyslexia
- (4) Dysphasia

पारुल के बुद्धि परीक्षण उसे औसत और औसत से अधिक बुद्धि को दर्शाते हैं। जबकि उसके पठन, वर्तनी, सामाजिक विज्ञान और विज्ञान के ग्रेड अत्यधिक न्यून (कम) हैं। उसके गणित के ग्रेड काफी उच्च और लेखन कौशल पर्याप्त हैं। पारुल को मुख्यतः है:

- (1) डिसकेल्कुलिया
- (2) डिसग्राफिया
- (3) डिसलेक्सिया
- (4) डिसफेसिस

19. Which of the following question is most likely to get students to reflect on their purpose ?

- (1) What is most important to you in your life ?
- (2) How can you organise your life ?
- (3) What can you do to get good grades ?
- (4) How can you set better short term goal ?

निम्नलिखित में से कौन-सा प्रश्न विद्यार्थियों को अपने प्रयोजन पर विवेचना करने में सर्वाधिक सही है ?

- (1) आपके जीवन में आपके लिए क्या सर्वाधिक महत्वपूर्ण है ?
- (2) आप अपने जीवन को किस प्रकार संगठित कर सकते हैं ?
- (3) आप अच्छे ग्रेड प्राप्त करने लिए क्या कर सकते हैं ?
- (4) आप किस प्रकार बेहतर अल्पकालिक लक्ष्य बना सकते हैं ?

20. Which of the following programme is **not** suitable for gifted children ?

- (1) Special classes
- (2) Remedial Teaching
- (3) Acceleration
- (4) Enrichment in regular classroom setting

प्रतिभाशाली बालकों के लिए निम्नलिखित में से कौन-सा कार्यक्रम उपयुक्त नहीं है ?

- (1) विशिष्ट कक्षा
- (2) उपचारात्मक शिक्षण
- (3) त्वरण (गतिवर्द्धन)
- (4) सामान्य कक्षा में संवर्धन

21. Young people mainly girls engage in strict dieting and excessive exercise. This eating disorder in adolescence is known as :

- (1) Anorexia Nervosa
- (2) Obsessive Compulsive Neurosis
- (3) Neuro-developmental Disorder
- (4) Bulimia Nervosa

किशोर जन मुख्यतया बालिकाएँ कठोर आहार आदतों और अत्यधिक अभ्यास कार्य को करने लगती हैं। किशोरों का यह आहार सम्बन्धी विकार कहलाता है:

- (1) एनोरेक्सिया नर्वोसा
- (2) बाध्यता-मनोग्रस्ति तन्त्रिकाताप (ऑबसेसिव कम्पल्सिव न्यूरोसिस)
- (3) तन्त्रिकीय विकास विकार (न्यूरो डेवलपमेन्टल डिसऑर्डर)
- (4) बुलिमिया नर्वोसा

22. Which of the following statement most appropriately defines the term inclusion ?

- (1) Educating children with special needs in special school
- (2) Educating children with special needs in special classroom of school
- (3) Educating children with special needs most of the time in regular class
- (4) Educating children with special needs full time in the regular classroom

निम्नलिखित में से कौन-सा कथन समावेशी शब्द को सर्वाधिक उपयुक्त रूप से परिभाषित करता है ?

- (1) विशेष आवश्यकता वाले बालकों को विशिष्ट विद्यालयों में शिक्षा देना
- (2) विशेष आवश्यकता वाले बालकों को विद्यालयों में विशिष्ट कक्षा में शिक्षा देना
- (3) विशेष आवश्यकता वाले बालकों को सामान्य कक्षा में अधिकतम समय शिक्षा देना
- (4) विशेष आवश्यकता वाले बालकों को सामान्य कक्षा में पूरे समय शिक्षा देना

23. Which of the following statement is **correct** about the nature of emotions ?

- (1) Emotional expressions are modified by learning.
- (2) Emotions are permanent state of the organism.
- (3) Emotions are aroused by internal stimuli.
- (4) Certain facial expressions of emotions have different meanings.

संवेगों की प्रकृति के बारे में निम्नलिखित में से कौन-सा कथन सही है ?

- (1) संवेगों की अभिव्यक्ति अधिगम द्वारा परिवर्तित हो जाती है ।
- (2) संवेग जीव की स्थायी अवस्था है ।
- (3) संवेग आन्तरिक उद्दीपनों द्वारा जाग्रत होते हैं ।
- (4) संवेगों की निश्चित भावाभिव्यक्ति भिन्न-भिन्न अर्थ लिए होती है ।

24. Which of the following type of learning style is used when students approach the learning material in a way that helps them understand the meaning of the materials ?

- (1) Practical style
- (2) Impulsive style
- (3) Surface style
- (4) Deep style

जब विद्यार्थी अधिगम विषयवस्तु का अर्थ निकालकर उसे समझने के अधिगम उपागम का उपयोग करते हैं तो यह अधिगम शैली निम्नलिखित में से कौन-सी है ?

- (1) व्यावहारिक शैली
- (2) आवेगी शैली
- (3) सतही शैली
- (4) गहन शैली

25. Speaking or writing in such a way as to have an impact on others is known as the :

- (1) Grammar of language
- (2) Phonemes of language
- (3) Pragmatics of language
- (4) Morphemes of language

इस प्रकार बोलना अथवा लिखना जो दूसरों पर प्रभाव छोड़ दे, कहलाता है:

- (1) भाषा का व्याकरण
- (2) भाषा का ध्वनिग्राम (फ़ोनीम)
- (3) भाषा का व्यवहारिक रूप
- (4) भाषा का रूपग्राम (मॉर्फ़ीम)

26. Learning situation in which multiple partners stimulate and encourage one another is called :

- (1) Team teaching
- (2) Programmed instruction
- (3) Cooperative learning
- (4) Discovery learning

अधिगम की वह अवस्था जिसमें एक से अधिक साथी एक दूसरे को प्रेरित और प्रोत्साहित करते हैं, कहलाती है:

- (1) दल (टीम) शिक्षण
- (2) अभिक्रमित अनुदेशन
- (3) सहयोगी अधिगम
- (4) अन्वेषण अधिगम

27. Which of the following statement is **incorrect** about the principles of child development ?

- (1) Development follows a definite and predictable pattern.
- (2) All individuals are similar in their development.
- (3) Development is product of hereditary and environment.
- (4) Development works on the principle of integration.

निम्नलिखित में से कौन-सा कथन बालक विकास के सिद्धान्तों के बारे में गलत है ?

- (1) विकास एक निश्चित और पूर्व अनुमानित प्रारूप से होता है ।
- (2) सभी व्यक्ति उनके विकास में समान होते हैं ।
- (3) विकास आनुवंशिकी और वातावरण का उत्पाद (परिणाम) है ।
- (4) विकास समाकलन के सिद्धान्त पर कार्य करता है ।

28. According to Gardner, the ability to detect and respond appropriately to the moods, temperaments, motivations and intentions of others, is known as :

- (1) Linguistic intelligence
- (2) Bodily – kinesthetic intelligence
- (3) Interpersonal intelligence
- (4) Intrapersonal intelligence

गार्डनर के अनुसार, दूसरों के मूड (मनोदशा), स्वभाव अभिप्रेरणाओं और इरादों को पहचानने और उपयुक्त अनुक्रिया करने की योग्यता कहलाती है:

- (1) भाषिक बुद्धि
- (2) दैहिक-गतिबोधक बुद्धि (बॉडिली-काइनेस्थैटिक बुद्धि)
- (3) अंतर्व्यक्तिक बुद्धि
- (4) अंतराव्यक्तिक बुद्धि

29. According to Piaget, adolescents ability to evaluate the logic of verbal statement without referring to real-world circumstances is :

- (1) Propositional thought
- (2) Transitive inference
- (3) Cognitive mapping
- (4) Decentration

पियाजे के अनुसार, किशोरों की वास्तविक संसारिक परिस्थितियों को देखे बिना शाब्दिक कथनों के तर्कों को मूल्यांकन करने की योग्यता है:

- (1) साध्यात्मक विचार
- (2) ट्रांजिटिव निष्कर्ष (संक्रमणीय अनुमान)
- (3) संज्ञानात्मक मानचित्रण
- (4) विकेन्द्रीयन

30. Which of the following psychologist defined adolescence as "Adolescence is that span of years during which boys and girls move from childhood to adulthood, mentally, emotionally, socially and physically" ?
- (1) A. T. Jersild
 - (2) E. B. Hurlock
 - (3) I. P. Davis
 - (4) H. Sorenson

निम्नलिखित में से किस मनोवैज्ञानिक ने किशोरावस्था को परिभाषित किया कि "किशोरावस्था वह काल (अवधि) है जिसमें बालक और बालिकाएँ मानसिक, संवेगात्मक, सामाजिक और शारीरिक रूप से बाल्यावस्था से प्रौढ़ावस्था की ओर जाते हैं" ?

- (1) ए0 टी0 जरशिल्ड
- (2) ई0 बी0 हरलॉक
- (3) आई0 पी0 डेविस
- (4) एच0 सोरेनसन

Part B: Languages (Hindi & English) (Q. 31–60)

31. वार्तनिक दृष्टि से अशुद्ध शब्द का चयन कीजिए:
- (1) पड़ोसी
 - (2) सुधीजन
 - (3) सरलतापूर्वक
 - (4) द्रवीभूत

32. संधि-विच्छेद एवं शब्द-निर्माण की दृष्टि से असंगत विकल्प चुनिए:
- (1) विश्व \$ एक्य = विश्वैक्य
 - (2) अधम \$ ऋण = अधमर्ण
 - (3) परि \$ कृत = परिष्कृत
 - (4) तत् \$ अनन्तर = तदनन्तर

33. किस विकल्प में दो उपसर्गों का योग नहीं हुआ है ?
- (1) व्युत्पत्ति
 - (2) व्याधि
 - (3) व्यापादित
 - (4) वैनाशिक

34. किस विकल्प में 'अपादान तत्पुरुष' का प्रयोग नहीं हुआ है ?
- (1) जन्मरोगी
 - (2) जलजात
 - (3) राजद्रोह
 - (4) पदाक्रांत

35. "आज का अधिकतम तापमान पैंतीस डिग्री सेन्टीग्रेड रहा" – इस वाक्य में प्रयुक्त विशेषण का भेद इंगित कीजिए:
- (1) निश्चित संख्यावाचक विशेषण
 - (2) अनिश्चित संख्यावाचक विशेषण
 - (3) निश्चित परिमाणवाचक विशेषण
 - (4) पूर्णांक बोधक संख्यावाचक विशेषण

36. किस शब्द में 'अव' उपसर्ग का प्रयोग हुआ है ?

- (1) अवाच्य
- (2) अवधि
- (3) अवचन
- (4) अविनष्ट

37. संज्ञाओं की दृष्टि से असंगत विकल्प चुनिए:

- (1) व्यक्तिवाचक संज्ञाएँ सदैव एकवचन में प्रयुक्त होती हैं ।
- (2) व्यक्तिवाचक संज्ञाएँ अनन्त होती हैं ।
- (3) ईर्ष्या, रोग, जन्म, मृत्यु आदि यौगिक भाववाचक संज्ञाएँ हैं ।
- (4) व्यक्तिवाचक एवं भाववाचक संज्ञाओं का जातिवाचक संज्ञाओं में रूपान्तरण किया जा सकता है ।

38. किस विकल्प में 'भाववाचक कृत् प्रत्यय' का प्रयोग नहीं हुआ है ?

- (1) परोसैया
- (2) छिड़काव
- (3) पछतावा
- (4) गड़गड़ाहट

39. संधि की दृष्टि से असंगत विकल्प है:

- (1) उपनिषद् \$ मीमांसा = उपनिषन्मीमांसा
- (2) विद्वत् \$ मूर्ति = विद्वन्मूर्ति
- (3) षट् \$ मास = षण्मास
- (4) शरद् \$ माला = शरन्माला

40. इनमें कौन-सी भाववाचक संज्ञा का निर्माण विशेषणवाचक शब्द से नहीं हुआ है ?

- (1) नकटापन
- (2) सयानापन
- (3) अपनापन
- (4) गोरापन

41. "मोनू सबसे घटिया विचारों वाला लड़का है" – इस वाक्य में विशेषण की कौन-सी अवस्था का प्रयोग हुआ है ?

- (1) स्वतन्त्रावस्था
- (2) मूलावस्था
- (3) उत्तरावस्था
- (4) उत्तमावस्था

42. क्रिया के संबंध में असंगत कथन चुनिए :

- (1) गौणकर्म के साथ सदैव 'को' चिह्न जुड़ा रहता है तथा क्रिया से अपेक्षाकृत दूर रहता है ।
- (2) यदि वाक्य में दो कर्म हों, तो क्रिया से 'कैसे' या 'किसको' प्रश्न करने पर जो उत्तर मिलता है वह 'मुख्य कर्म' होता है ।

43. (3) जिन्हें कर्म के अतिरिक्त अन्य किसी पूरक शब्द की आवश्यकता नहीं पड़ती है उन्हें 'पूर्ण सकर्मक क्रिया' कहते हैं।
(4) आना, उड़ना एवं तैरना गत्यर्थक पूर्ण अकर्मक क्रियाएँ होती हैं।

वार्तनिक दृष्टि से शुद्ध शब्द का चयन कीजिए:

- (1) दृष्टव्य
- (2) परिशिष्ट
- (3) आदिष्ट
- (4) अन्त्येष्टि

44. 'लिंग-विचार' की दृष्टि से असंगत कथन को छाँटिए:

- (1) फौज, भीड़, सरकार स्त्रीलिंग पद हैं।
- (2) 'लिंग' विकारक तत्त्वों की श्रेणी में आता है।
- (3) संज्ञा, सर्वनाम एवं विशेषणवाचक सभी शब्दों में लिंग की दृष्टि से विकार होता है।
- (4) कोयल, मैना, चील आदि शब्द नित्य स्त्रीलिंग शब्दों के वाचक पद हैं।

45. निम्न में 'पार्श्विक' वर्ण कौन-सा है ?

- (1) य
- (2) व
- (3) र
- (4) ल

46. Which one of the following words underlined in the sentences given as options has been used as a verb ?

- (1) The stage performances are called Raas Leela.
- (2) The enacted Raas Leela performers on the stage.
- (3) Each actor in a circular performed space on the Raas Leela.
- (4) The artist moved in a performing circle on the stage in Raas Leela.

47. Select the **correct** option from the following that correctly transforms the following sentence from Direct speech to Indirect speech : He said, 'Congratulations !'

- (1) He congratulated me.
- (2) He said to me congratulations.
- (3) He exclaimed congratulations.
- (4) He is saying congratulations.

48. Fill in the blank with the **correct** preposition : Do you usually go out Saturday evenings ?

- (1) in
- (2) at
- (3) on
- (4) within

49. Choose the correct verb form in the following sentence against the blank space so as to complete the sentence : "My father for Delhi yesterday."

- (1) leave
- (2) will leave
- (3) left
- (4) will be leaving

50. Choose the **correct** option to fill in the blank space in the sentence which expresses the correct notion hinted in the bracket against the blank space : "You (command) apologise or face the consequences."
- (1) must
 - (2) shall
 - (3) may
 - (4) could
-

51. Pick out the **correct** option to indicate the use of adjective in the following sentence : "A Cool breeze blew from the sea."
- (1) breeze
 - (2) sea
 - (3) cool
 - (4) blew
-

52. Identify the underlined word in the given sentence. I see him passing my house every day.
- (1) Gerund
 - (2) Present Participle
 - (3) Infinitive
 - (4) Object
-

53. Identify the **correct** meaning of the underlined idiom in the following sentence from the options given below :
- "Climbing Mt. Everest is not a child's play for anyone."
- (1) very easy to do
 - (2) very difficult to do
 - (3) pleasant to do
 - (4) boring to do
-

54. Which one of the following sentences in the options given below illustrates the use of Intransitive verb ?
- (1) Fire burns.
 - (2) The principal hoisted the flag on Independence Day.
 - (3) She is reading the newspaper.
 - (4) Our team won the match.
-

55. Choose the **correct** set of articles from the given options in the following sentence against the blank space : "The teacher wrote outline of a story on blackboard."
- (1) a, a
 - (2) an, the
 - (3) the, a
 - (4) a, the
-

56. Which one of the following words is **not** a noun ?
- (1) advice
 - (2) rice
 - (3) device
 - (4) nice
-

57. Choose the word which is spelt **correctly** :

- (1) Beegning
- (2) Biginning
- (3) Beginning
- (4) Begining

58. "Reading improves your knowledge." Identify the gerund in the above sentence from the options given below :

- (1) knowledge
- (2) improves
- (3) reading
- (4) your

59. Which of the options given below is the **correct** passive form of the following sentence ? "The Bhagvad Gita presents a balanced philosophy of life."

- (1) A balanced philosophy of life is presented by the Bhagvad Gita.
- (2) A balanced philosophy of life has been presented by the Bhagvad Gita.
- (3) The Bhagvad Gita has presented a balanced philosophy of life.
- (4) A balanced philosophy of life was presented by the Bhagvad Gita.

60. Identify the compound word from the options given below :

- (1) Development
- (2) Newspaper
- (3) Powerful
- (4) Childhood

Part C: General Studies (Q. 61–90)

61. The average age of three boys is 16 years and the ratio of their ages is 4 : 5 : 7, find out the age of smallest boy.

- (1) 8 years
- (2) 9 years
- (3) 12 years
- (4) 16 years

3 लड़कों की औसत आयु 16 वर्ष है। यदि उनकी आयु का अनुपात 4 : 5 : 7 हो, तो सबसे छोटे लड़के की आयु कितनी है ?

- (1) 8 वर्ष
- (2) 9 वर्ष
- (3) 12 वर्ष
- (4) 16 वर्ष

62. In an examination 60% of students passed in English and 70% students passed in Maths, 20% students failed in both subjects, 2500 students passed in both subjects. Find out total number of students :

(1) 3000
(2) 3500
(3) 4000
(4) 5000

किसी परीक्षा में 60% विद्यार्थी अंग्रेजी में तथा 70% गणित में उत्तीर्ण हुए, यदि 20% विद्यार्थी दोनों विषयों में अनुत्तीर्ण रहे हों तथा 2500 विद्यार्थी दोनों विषयों में उत्तीर्ण रहे हों, तो कुल परीक्षार्थियों की संख्या कितनी है ?

(1) 3000
(2) 3500
(3) 4000
(4) 5000

63. A is elder to B while C and D are elder to E. E lies between A and C and C is elder to B, then which of the following statements is necessarily **true** ?

(1) A is elder to C
(2) C is elder to D
(3) D is elder to C
(4) E is elder to B

A, B से बड़ा है जबकि C और D, E से बड़े हैं। E, A और C के मध्य में है और C, B से बड़ा है, तो निम्न में से कौन-सा कथन आवश्यक रूप से **सत्य** है ?

(1) A, C से बड़ा है।
(2) C, D से बड़ा है।
(3) D, C से बड़ा है।
(4) E, B से बड़ा है।

64. Bottom surface of a cube is empty. X is marked between A and B. Y marked on the left of A. Then Z marked on which surface of cube ?

(1) bottom side
(2) up side
(3) in front side
(4) in back side

एक घन की निचली सतह खाली है। A और B के बीच में X अंकित है। A के बायीं ओर Y है। तो Z घन की किस फलक पर अंकित है ?

(1) तल पर
(2) ऊपर
(3) सामने
(4) पीछे

65. A is the brother of B and C. D is the mother of C. E is the father of A. Then which statement is **false** ?
- (1) B is son of E.
 - (2) E is father of B.
 - (3) E is husband of D.
 - (4) A is son of D.

B और C का भाई A है | C की माँ D है | A के पिता E हैं | तो निम्नलिखित में से कौन-सा **असत्य** कथन होगा ?

- (1) E का पुत्र B है |
- (2) B का पिता E है |
- (3) D का पति E है |
- (4) D का पुत्र A है |

66. In English alphabet, how many letters are unchanged in mirror image ?

- (1) 8
- (2) 9
- (3) 12
- (4) 11

अंग्रेजी वर्णमाला में कितने अक्षरों के दर्पण प्रतिबिम्ब अपरिवर्तित रहते हैं ?

- (1) 8
- (2) 9
- (3) 12
- (4) 11

67. Find the **wrong** term in the following series : 1CV, 5FU, 9IT, 15LS, 17OR

- (1) 5FU
- (2) 9IT
- (3) 15LS
- (4) 17OR

निम्न श्रेणी में **गलत** पद ज्ञात कीजिये: 1CV, 5FU, 9IT, 15LS, 17OR

- (1) 5FU
- (2) 9IT
- (3) 15LS
- (4) 17OR

68. Find the **Odd** one out from given options :

- (1) 171
- (2) 131
- (3) 161
- (4) 181

दिये गये विकल्पों में से **बेमेल** छाटिएँ:

- (1) 171
- (2) 131
- (3) 161
- (4) 181

69. Write the following words in the order given in the dictionary :

- i. Critical ii. Criterion
iii. Crisis iv. Crisp

- (1) iii, iv, ii, i
(2) i, iii, iv, ii
(3) iii, iv, i, ii
(4) iv, iii, i, ii

निम्नलिखित शब्दों को शब्दकोष में दिए गए क्रम के अनुसार लिखिए:

- i. Critical ii. Criterion
iii. Crisis iv. Crisp

- (1) iii, iv, ii, i
(2) i, iii, iv, ii
(3) iii, iv, i, ii
(4) iv, iii, i, ii

70. If English alphabets are written in opposite order, then which is the 8th letter of the 19th letter from left side ?

- (1) T
(2) P
(3) Q
(4) R

यदि अंग्रेजी वर्णमाला को विपरीत क्रम में लिख दिया जाये, तो बायीं ओर से 19वें अक्षर के बायीं ओर 8वाँ अक्षर कौन-सा होगा ?

- (1) T
(2) P
(3) Q
(4) R

71. In the word 'PROPERTY' how many such pairs of letter exist, which has the same number of letters between them here as what they have between them in their order in English Alphabet ?

- (1) 0
(2) 1
(3) 4
(4) 3

शब्द 'PROPERTY' में अक्षरों के ऐसे कितने युग्म हैं, जिनके मध्य में यहाँ उतने ही अक्षर हैं जितने कि उनके बीच अंग्रेजी वर्णमाला में उनके क्रम के मध्य में होते हैं ?

- (1) 0
(2) 1
(3) 4
(4) 3

72. Two persons A and B stand in front of each other in morning. If A's shadow's lies in the left side of 'A', then in which direction B's facing ?

- (1) South
- (2) North
- (3) East
- (4) West

दो व्यक्ति A व B प्रातःकाल एक-दूसरे के आमने-सामने खड़े थे। यदि A की परछाई A के बाईं ओर पड़ रही है, तो बताइए B का मुख किस दिशा में है ?

- (1) दक्षिण
- (2) उत्तर
- (3) पूर्व
- (4) पश्चिम

73. A businessman gives 15% discount on the list price of his items. How much price he should mark on his items to the cost price to get 19% profit ?

- (1) 34%
- (2) 40%
- (3) 25%
- (4) 30%

एक व्यापारी अपनी वस्तुओं के अंकित मूल्य पर 15% का बट्टा देता है, वह अपने माल पर लागत मूल्य से कितना अधिक मूल्य अंकित करे कि उसे 19% लाभ हो ?

- (1) 34%
- (2) 40%
- (3) 25%
- (4) 30%

74. After 5 years, father's age will be three times of his son's age. 5 years ago, father's age was 7 times of his son's age. The present age of the father is :

- (1) 40 years
- (2) 30 years
- (3) 50 years
- (4) 45 years

पाँच वर्ष पश्चात्, पिता की आयु उसके पुत्र की आयु की तिगुनी होगी। पाँच वर्ष पूर्व, पिता की आयु उसके पुत्र की आयु की 7 गुनी थी। पिता की वर्तमान आयु है:

- (1) 40 वर्ष
- (2) 30 वर्ष
- (3) 50 वर्ष
- (4) 45 वर्ष

75. If the selling price of 6 pens is equal to the cost price of 8 pens, then profit/loss in percentage is :
- (1) 25% profit
 - (2) 25% loss
 - (3) $33\frac{1}{3}\%$ loss
 - (4) $33\frac{1}{3}\%$ profit

यदि 6 पेनों के विक्रय मूल्य, 8 पेनों के क्रय मूल्य के बराबर है, तो लाभ/हानि प्रतिशत में है:

- (1) 25% लाभ
- (2) 25% हानि
- (3) $33\frac{1}{3}\%$ हानि
- (4) $33\frac{1}{3}\%$ लाभ

76. If $\frac{2x+7}{5} - \frac{3x+11}{2} = \frac{2x+8}{3} - 5$, then $x = ?$

- (1) 1
- (2) -1
- (3) 2
- (4) -2

यदि $\frac{2x+7}{5} - \frac{3x+11}{2} = \frac{2x+8}{3} - 5$ हो, तो $x = ?$

- (1) 1
- (2) -1
- (3) 2
- (4) -2

77. The curved surface area of a cylinder is 264 m^2 and its volume is 924 m^3 , then what is the ratio between its diameter and height ?

- (1) 7 : 6
- (2) 6 : 7
- (3) 3 : 7
- (4) 7 : 3

एक बेलन का वक्रपृष्ठीय क्षेत्रफल 264 वर्गमीटर है तथा आयतन 924 घनमीटर है। इसके व्यास का इसकी ऊँचाई से क्या अनुपात होगा ?

- (1) 7 : 6
- (2) 6 : 7
- (3) 3 : 7
- (4) 7 : 3

78. What principal on compound interest has their amount Rs. 650 in one year and Rs. 676 in two years ?
- (1) Rs. 520
 - (2) Rs. 572
 - (3) Rs. 600
 - (4) Rs. 625

चक्रवृद्धि ब्याज से कौन-सी धनराशि 1 वर्ष के अन्त में 650 रु0 तथा 2 वर्ष के अन्त में 676 रु0 हो जायेगी ?

- (1) 520 रुपये
- (2) 572 रुपये
- (3) 600 रुपये
- (4) 625 रुपये

79. A principal lends on simple interest for two years. If rate of interest more than 1% the simple interest increased by Rs. 240. Find out the principal :
- (1) Rs. 5,000
 - (2) Rs. 6,000
 - (3) Rs. 8,000
 - (4) Rs. 12,000

कोई धन साधारण ब्याज की एक विशेष दर पर 2 वर्ष के लिए उधार दिया गया, यदि ब्याज की दर 1% वार्षिक अधिक होती तो इससे 240 रुपये अधिक आय होती। यह धन कितना है ?

- (1) 5,000 रु0
- (2) 6,000 रु0
- (3) 8,000 रु0
- (4) 12,000 रु0

80. At the speed of 60 km per hour, 125 meter long train crosses a bridge in 30 seconds. What is the length of bridge ?
- (1) 375 meter
 - (2) 225 meter
 - (3) 125 meter
 - (4) 250 meter

125 मीटर लम्बी रेलगाड़ी 60 किमी प्रति घण्टा की चाल से चलकर एक पुल को 30 सेकेण्ड में पार कर जाती है। पुल की लम्बाई कितनी है ?

- (1) 375 मीटर
- (2) 225 मीटर
- (3) 125 मीटर
- (4) 250 मीटर

81. The district, in which Gujari Mahal is situated :

- (1) Hansi
- (2) Hisar
- (3) Panchkula
- (4) Ambala

जिला, जिसमें गूजरी महल अवस्थित है:

- (1) हांसी
- (2) हिसार
- (3) पंचकुला
- (4) अंबाला

82. On the basis of extent of the period as Chief Minister, arrange the following Chief Ministers of Haryana in descending order (longest serving first) :

- (i) Bhajan Lal
- (ii) Bansi Lal
- (iii) Bhupinder Singh Hooda
- (iv) Devi Lal Choose the **correct** code :

- (1) (i), (ii), (iii), (iv)
- (2) (ii), (i), (iii), (iv)
- (3) (i), (ii), (iv), (iii)
- (4) (ii), (iv), (iii), (i)

मुख्यमंत्री के रूप में अवधि के आधार पर हरियाणा के निम्नलिखित मुख्यमंत्रियों को अवरोही (सर्वाधिक अवधि सर्वप्रथम) क्रम में व्यवस्थित कीजिए:

- (i) भजन लाल
- (ii) बंसी लाल
- (iii) भूपिन्दर सिंह हुड्डा
- (iv) देवी लाल सही कूट चुनिए:

- (1) (i), (ii), (iii), (iv)
- (2) (ii), (i), (iii), (iv)
- (3) (i), (ii), (iv), (iii)
- (4) (ii), (iv), (iii), (i)

83. The district, which is mainly irrigated by Jui Canal :

- (1) Hisar
- (2) Jhajjar
- (3) Bhiwani
- (4) Rohtak

जिला जो मुख्यतः जुई नहर द्वारा सिंचित है:

- (1) हिसार
- (2) झज्जार
- (3) भिवानी
- (4) रोहतक

84. Consider the following statements about Shanno Devi :
- (a) Shanno Devi was the Deputy Speaker of Punjab Legislative Assembly.
 - (b) When Haryana was formed; she was elected as the Speaker of Haryana Legislative Assembly.
- Which of the above statement/ statements is/are **true** ?
- (1) Only (a) is true
 - (2) Only (b) is true
 - (3) Neither (a) nor (b) is true
 - (4) Both (a) and (b) are true

शन्नो देवी के बारे में अधोलिखित कथनों पर विचार कीजिए:

- (a) शन्नो देवी पंजाब विधान सभा की उपाध्यक्ष थीं ।
 - (b) जब हरियाणा का गठन हुआ, उन्हें हरियाणा विधान सभा का अध्यक्ष चुना गया । उपरोक्त में से कौन-सा/कौन-से कथन **सही** है/हैं ?
- (1) केवल (a) सही है
 - (2) केवल (b) सही है
 - (3) न तो (a) और न ही (b) सही है
 - (4) (a) एवं (b) दोनों सही हैं

85. Who was the editor of 'Khair Andesh' Newspaper ?

- (1) Chandulal
- (2) Murlidhar
- (3) Chhotu Ram
- (4) Sham Lal

‘खैर अंदेश’ समाचार-पत्र के संपादक कौन थे ?

- (1) चंदूलाल
- (2) मुरली धर
- (3) छोटू राम
- (4) शाम लाल

86. Consider the following statements about Eastern Peripheral Expressway :
- (a) It is also known as Kundli- Ghaziabad-Palwal Expressway.
 - (b) The total length of this expressway is more than 200 K.M. Which of the above statement is/are **true** ?
- (1) only (a) is true
 - (2) only (b) is true
 - (3) neither (a) nor (b) is true
 - (4) both (a) and (b) are true

ईस्टर्न पेरिफेरल एक्सप्रेस वे के बारे में अधोलिखित कथनों पर विचार कीजिए:

- (a) यह कुंडली-गाजियाबाद-पलवल एक्सप्रेस वे भी कहलाता है ।
 - (b) इसकी कुल लंबाई 200 किमी0 से अधिक है । उपरोक्त में से कौन-सा कथन **सही** है/हैं:
- (1) केवल (a) सत्य है
 - (2) केवल (b) सत्य है
 - (3) न तो (a) और न ही (b) सत्य है
 - (4) (a) और (b) दोनों सत्य हैं

87. The Markanda river does **not** flow in which of the following district ?

- (1) Kurushetra
- (2) Sonipat
- (3) Karnal
- (4) Ambala

मारकण्डा नदी निम्नलिखित में से किस जिले में **नहीं** बहती है ?

- (1) कुरुक्षेत्र
- (2) सोनीपत
- (3) करनाल
- (4) अंबाला

88. The state tree of Haryana is :

- (1) Peepal
- (2) Khejari
- (3) Banyan
- (4) Neem

हरियाणा का राजकीय वृक्ष है:

- (1) पीपल
- (2) खेजड़ी
- (3) बरगद
- (4) नीम

89. Which of the following was the partner nation in Surajkund International Craft Fair-2018 ?

- (1) Egypt
- (2) France
- (3) Kazakhstan
- (4) Kyrgyzstan

सूरजकुण्ड अन्तर्राष्ट्रीय हस्तशिल्प मेला-2018 में निम्नलिखित में से कौन-सा सहभागी राष्ट्र था ?

- (1) मिस्र
- (2) फ्रांस
- (3) कजाकिस्तान
- (4) किर्गिज़स्तान

90. Which of the following districts has the lowest population density ?

- (1) Karnal
- (2) Sirsa
- (3) Jhajjar
- (4) Mewat

निम्नलिखित में से किस जिले का जनसंख्या घनत्व सबसे कम है ?

- (1) करनाल
- (2) सिरसा
- (3) झज्जर
- (4) मेवात

Part D: Punjabi (Q. 91–150)

91. ।। ਸੁਖ ਰਾਜੇ ਹਰੀ ਚੰਦ ਘਰ ਨਾਰ ਸੁ ਤਾਰਾ ਲੋਚਨ ਰਾਣੀ ।। ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲ ਗਾਂਵਦੇ ਰਾਤੀਂ ਜਾਇ ਸੁਣੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ।।
..... ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਣੀ ।। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਰਚਿਤ ਇਸ ਪਉੜੀ ਵਿਚ ਕਿਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਈ ਗਈ ਹੈ?
(1) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
(2) ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ
(3) ਰਾਜਾ ਹਰੀ ਚੰਦ ਦੀ
(4) ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ
92. ਕਵਿਤਾ 'ਧੀ' ਰਾਹੀਂ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਪਲਟਾਇਆ ਹੈ?
(1) ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਲਦ ਦੇ ਸਿੰਗ ਉੱਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ
(2) ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਦੱਬੀ ਸੀਤਾ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ
(3) ਪੁਲਾੜ ਪਾਂਧੀ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਪੁਲਾੜ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਰੇ ਉਤੇ ਜਾ ਵਸਣ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ
(4) ਮਾਮੇ ਕੰਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੀ ਭਾਣਜੀ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਬਣ ਬੱਦਲੀਂ ਵਸ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ
93. ਇਹ ਕਥਨ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚੋ : “ਨਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਿਖੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਠ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਸਿੱਚੇ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿਫਤ ਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਹਿਲਦੇ ਸਨ।” ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਦ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚੋਣ ਉੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ?
(1) ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਦ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਜਨਮਸਾਖੀ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
(2) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਿਰਲੇਖਾਂ-ਸੰਕੇਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ।
(3) ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਤੋਂ ਹੋਇਆ।
(4) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ 'ਸਵਈਆ' ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।
94. ਇਸ ਪੈਰੋਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ : “ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਪਿੱਛੇ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੀ ਹੰਟਰ। ਪੱਗ ਦਾ ਤੁਰਾ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸੈਨਤਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਹੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀਂ ਝੁਕ-ਝੁਕ ਕੇ ਉਠ-ਉਠ ਕੇ ਸਾਡਾ ਅਦਬ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਠਾਣੇਦਾਰ ਸਾਂ।” ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਠਾਣੇਦਾਰੀ' ਦੇ ਇਸ ਟੋਟੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਦਲਵੇਂ ਉਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਬੰਧ ਕਿਸ 'ਪੁਰਖ' ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
(1) ਅਨਯਾ ਪੁਰਖ
(2) ਮੱਧਮ ਪੁਰਖ
(3) ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ
(4) ਅਲਿੰਗੀ ਪੁਰਖ
95. ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਟਕ 'ਸ਼ੋਭਾ ਸ਼ਕਤੀ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਾਟਕ/ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ?
(1) ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਅਮਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ
(2) ਗਰੀਬੀ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੇ ਗ਼ੁੰਡਾਗਰਦੀ
(3) ਜੰਗ, ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜ਼ਹਾਲਤ
(4) ਅਮੀਰੀ, ਰਾਜਾਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਅਧੀਨਤਾ
96. ਬਾਣੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੋਝਾ?
(1) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
(2) ਨਾਥ ਜੋਗੀ
(3) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
(4) ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ

97. 97. ਯਾਤਰਾ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਇਹ ਖੰਡ ਵਾਚੋ :

“ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਆੜੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਗਏ।
ਏਵੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ
ਹੀ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਆੜੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜਾ ਵੀ ਆਪਣੇ
ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਥੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ
ਦੀ ਨਗਰ-ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੋਲ ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਇਕ
ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹਾਲ
ਦੀ ਇਕ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
ਨਕਸ਼ੇ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਸ਼ਮਾ
ਕਿੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਨਗਰ-ਸਭਾ ਨੇ ਚਾਂਦੀ
ਨਲਕੇ ਨਾਲ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਕੀ ਸਿਫਤਾਂ ਹਨ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਰੋਗਾਂ ਲਈ

98. ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੀ ਬਾਬਤ ਰਸੈਣਾ-ਚਾਰੀ ਕੀ ਆਖਦੇ ਹਨ? ਮੈਂ ਭੀ ਦੇ-ਤਿਨ ਗਲਾਸ ਭਰਕੇ ਪੀ ਲਏ। ਸੁਆਦ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਂ ਡਾਢਾ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਚਮਕੀਲਾ ਸੀ। ਨਗਰ ਸਭਾ ਤੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਣਦਾਇਕ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਆਪੇ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਏਵੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਥੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।” ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕਮਲਾ ਅਕਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਯਾਤਰਾ ਨਿਬੰਧ ‘ਸੁਇਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ’ ਵਿਚੋਂ ਉਦਰਤ ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਖੰਡ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਗਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦਾ ਕਮਾਈ ਸ੍ਰੋਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ?

- (1) ਚਾਂਦੀ ਨਲਕੇ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ
- (2) ਗੁਣੀ ਪਾਣੀ
- (3) ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ
- (4) ਪਾਣੀ

ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ‘ਕੁੱਤੇ ਤੈਥੋਂ ਉੱਤੇ’ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ?

- (1) ਬੇਵਫ਼ਾਈ
- (2) ਅਤਿ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ
- (3) ਲਾਲਚੀ
- (4) ਚਾਪਲੂਸੀ

99. ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਟਕ ‘ਸ਼ੋਭਾ ਸ਼ਕਤੀ’ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ?

- (1) ਔਰਤ ਮਰਦ ਸੰਬੰਧ
- (2) ਔਰਤ ਦਾ ਸ਼ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ
- (3) ਤਲਾਕ
- (4) ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ

100. ਕਹਾਣੀ ‘ਖੰਭ’ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਸ਼ਲ ‘ਖੰਭ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ?

- (1) ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ
- (2) ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ
- (3) ਪੰਛੀ ਦੇ ਖੰਭ
- (4) ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ

101. ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ‘ਤਿਤਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ੀਸ਼ਾ’ ਕਹਾਣੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸੂਝ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?

- (1) ਮੌਜ ਮਸਤੀ
- (2) ਚਾਪਲੂਸੀ
- (3) ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸਮੂਹਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਹੈ।
- (4) ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ।

102. ਸੂਫੀਧਾਰਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ?

- (1) ਮਸਤੀ
- (2) ਉਦਾਸੀ
- (3) ਰੂਮਾਨੀ
- (4) ਸ਼ਹਾਦਤੀ

103. ਸ਼ੀਹਰਫੀ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?

- (1) ਕਿਸਾ ਪੂਰਨ ਭਗਤ
- (2) ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਹੀਰ
- (3) ਹਾਸ਼ਮ ਦਾ ਸੱਸੀ-ਪੰਨੂ
- (4) ਪੀਲੂ ਦਾ ਮਿਰਜਾ

104. ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?

- (1) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਚਾਰੀਆਂ ਵਾਰਾਂ
- (2) ਲੋਕ-ਵਾਰਾਂ
- (3) ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ
- (4) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ

105. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਨਿਬੰਧ 'ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਦੋ ਪੱਧਰ' ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹੋ : "ਕੈਨੇਡਾ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦੂਣਾ ਮੁਲਕ ਹੈ, ਪਰ ਅਬਾਦੀ ਇਹਦੀ ਮਸਾਂ ਬੰਬਈ ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਜਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਰਰ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆ ਵੱਸਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੀ ਚੋਖੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਦੇ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ।" ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆ ਵੱਸਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ?

- (1) ਬਹਾਦਰ
- (2) ਬੇਕਾਰ
- (3) ਬਲਵਾਨ
- (4) ਬੁੱਧੂ

106. ਕਵੀ ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਸੂਰਜ' ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਸੂਰਜ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ?

- (1) ਮਾਂ
- (2) ਧਰਤੀ
- (3) ਅੰਬਰ
- (4) ਗਮਲਾ

107. ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਖੰਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ : "ਅੱਡ ਅੱਡ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅੱਡ ਅੱਡ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਣਮੇਲ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੁਹਾਰਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ, ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਨਿਰੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਏ ਕਹਿਣ ਕਿ ਹਿੰਦ ਇਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ। ਨਿਰੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਵਾਲੇ ਤੰਗ-ਦਿਲ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪਏ ਆਖਣ ਕਿ ਹਿੰਦਵਾਸੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ, ਧਰਮ ਤੇ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਇਕ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਅਟੁੱਟ ਮਾਂਝ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਜ-ਪਲਟਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋਰਾ-ਫੇਰੀ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਹੈ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਗੀਤ-ਭੰਡਾਰ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤਕ ਇਕੋ ਜੀਵਨ-ਰੋਂ ਰੁਮਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਇਕੋ ਹੁਲਾਰੇ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।" ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਨਿਬੰਧ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਗੀਤ' ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖੰਡ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੂਤਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ?

- (1) ਭੂਗੋਲ
- (2) ਭਾਸ਼ਾ
- (3) ਲੋਕ ਗੀਤ
- (4) ਨਸਲ

108. ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਪਸ਼ੂ ਚਰਦੇ' ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਕਿਸ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (1) ਮਾਰਖੁੰਡੀ
- (2) ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖੀ
- (3) ਲਾਲਚੀ
- (4) ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

109. ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਖ਼ਤ ਦੀ ਉਡੀਕ' ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

- (1) ਅੰਮੀ
- (2) ਭੈਣ
- (3) ਦਿਲ ਦੇ ਜਾਨੀ
- (4) ਮੌਤ

110. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਬਾਣੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?

- (1) ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ
- (2) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ
- (3) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
- (4) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ

111. 'ਹੂ' ਤੁਕਾਂਤਕ-ਅੰਤ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਫੀ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ?

- (1) ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ
- (2) ਅਲੀ ਹੈਦਰ
- (3) ਵਜੀਦ
- (4) ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ

112. ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਊਸ਼ਾ' ਵਿਚ ਊਸ਼ਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

- (1) ਮਿੱਤਰ ਕੁੜੀ ਦਾ ਨਾਮ
- (2) ਪੌਣ
- (3) ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁੰਦਰ ਮਿਲਨ ਬਿੰਦੂ
- (4) ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ

113. 'ਕਿੱਸਾ ਧਾਰਾ' ਕਿਸ ਮਾਨਵੀ ਭਾਵ ਦੁਆਲੇ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ?

- (1) ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ
- (2) ਮੌਜ ਮਸਤੀ
- (3) ਬੇਵਫਾਈ
- (4) ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੇ ਇਸ਼ਕੀ ਭਾਵ

114. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦੀ ਰਚੀ ਕਹਾਣੀ 'ਮੰਗੋ' ਵਿੱਚ ਪਾਤਰ 'ਮੰਗੋ' ਕੌਣ ਹੈ?

- (1) ਝਗੜਾਲੂ ਔਰਤ
- (2) ਵੇਸਵਾ
- (3) ਮਿੱਤਰ ਕੁੜੀ
- (4) ਗਾਂ

115. ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਅੰਨ੍ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ' ਕਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਹੈ?

- (1) ਪੁਜਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ
- (2) ਕਿਰਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ
- (3) ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ
- (4) ਮਛੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ

116. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਲਾਲਨ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

- (1) ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂ
- (2) ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ
- (3) ਪੁੱਤਰ
- (4) ਸਿੱਤਰ

117. ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਕਹਾਣੀ 'ਸ਼ੇਰਨੀਆਂ' ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ 'ਸੋ' ਪਾਤਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ?

- (1) ਚੋਰ-ਉੱਚਕੀਆਂ
- (2) ਦੋ ਸਹੇਲੀਆਂ
- (3) ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜਾ
- (4) ਖਰਾਬ ਕੁੜੀਆਂ

118. 'ਇਤ ਭਰਵਾਸੇ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਣਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?

- (1) ਇੰਦਰ
- (2) ਗਿਆਨੀ
- (3) ਨੰਦੂ
- (4) ਭਗਤ

119. ਨਾਟਕ 'ਸ਼ੋਭਾ ਸ਼ਕਤੀ' ਔਰਤ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ?

- (1) ਪੁੱਤਰੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਂ
- (2) ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ, ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤ ਤੇ ਵੇਸਵਾ
- (3) ਖਿਡਾਰਨ, ਅਫਸਰ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਔਰਤ
- (4) ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ, ਰਾਜਨੇਤਾ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ

120. 'ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ' ਕਹਾਣੀ ਰਿਸ਼ਮ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?

- (1) ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ
- (2) ਰੇਸ਼ਮ ਸੰਧੂ
- (3) ਰਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
- (4) ਰਸ਼ਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

121. ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਨੇ 1988 ਈ. ਵਿੱਚ ਨਾਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਕਿਸ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ?

- (1) ਪਾਇਲਟ
- (2) ਪੁਲਾੜ ਵਿਗਿਆਨੀ
- (3) ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਲਾਈਟ ਇੰਸਟਰਕਟਰ
- (4) ਭੂ-ਗਰਭ ਵਿਗਿਆਨੀ

122. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪੇ ਕਿਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ?

- (1) ਕੁਰਾਹੀਆ ਤੇ ਪਾਗਲ
- (2) ਰਾਜਾ ਬੇਟਾ
- (3) ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਪੁੱਤਰ
- (4) ਦੇਸ਼ ਭਗਤ

123. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ?

- (1) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
- (2) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
- (3) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
- (4) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

124. ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਨਿਰਧਨ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਸ ਸਰੋਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ?

- (1) ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ।
- (2) ਰੱਬ ਨਾਲ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ।
- (3) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਨਾਲ।
- (4) ਅਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਖੰਡ ਨਾਲ।

125. ਅਸ਼ੋਕ ਵਸਿਸ਼ਠ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ 'ਨਾਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਕਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ?

- (1) ਪਾਕਿਸਤਾਨ
- (2) ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼
- (3) ਅਮਰੀਕਾ
- (4) ਭਾਰਤ

126. ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿਰਲੇਖ 'ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮ:੩' ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤਕ ਸ਼ਬਦ 'ਮ:੩' ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

- (1) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
- (2) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
- (3) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
- (4) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

127. ਕਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ 'ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਝੋ ਧਰਤੀ' ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬਿੰਬ ਸਿਰਜਿਆਂ ਹੈ?

- (1) ਬਾਂਝ ਔਰਤ ਵਰਗਾ
- (2) ਹਰੇ-ਭਰੇ ਬਾਗਾਂ ਵਰਗਾ
- (3) ਸੱਜ-ਵਿਆਹੀ ਨਾਰ ਵਰਗਾ
- (4) ਭਾਗਾਂਭਰੀ ਔਰਤ ਵਰਗਾ

128. ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਭਾਤਾ' ਕਿਸਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

- (1) ਮਿੱਤਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ
- (2) ਰੱਬ ਨੂੰ
- (3) ਬੱਸ ਕੰਡਕਟਰ ਨੂੰ
- (4) ਭੱਠੀ ਵਾਲੀ ਨੂੰ

129. ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਥਾਪਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਸ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੋਖਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਰਖ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ?

- (1) ਏ. ਪੀ. ਜੇ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ
- (2) ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ
- (3) ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ
- (4) ਵੀ. ਵੀ. ਗਿਰੀ

130. ਦਵਿੰਦਰ ਬੀਬੀਪੁਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕੁੱਖ ਦੀ ਅਵਾਜ਼' ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਕਿਸ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ?

- (1) ਧੀ ਮਾਂ ਅੱਗੇ
- (2) ਮਾਂ ਧੀ ਅੱਗੇ
- (3) ਭਰੂਣ ਮਾਂ ਅੱਗੇ
- (4) ਪਤਨੀ ਪਤੀ ਅੱਗੇ

131. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ 'ਹੰਸ ਰਾਜ' ਸੀ?

- (1) ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਸਹਿਰਾਈ
- (2) ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ
- (3) ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ
- (4) ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ

- 132.** ਬਚਿਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ 'ਦੁੱਧ ਤੇ ਪੁੱਤ' ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- (1) ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਲਤਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੀ ਸਹੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
 - (2) ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਪੈਨ-ਦੌਲਤ ਦਾ ਇਕੱਤਰੀਕਰਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ।
 - (3) ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਹਨ ।
 - (4) ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰਚਨਵਾਲੇ ਹਨ ।
-
- 133.** ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਗਾਸੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ 'ਮਾਂ ਜੋ ਏਧਰ ਵੀ ਤੇ ਉਧਰ ਵੀ' ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਮੇਟਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?
- (1) ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ
 - (2) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ
 - (3) ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ
 - (4) ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ
-
- 134.** ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- (1) ਹਰਿਆਣਾ
 - (2) ਉੜੀਸਾ
 - (3) ਬੰਗਾਲ
 - (4) ਪੰਜਾਬ
-
- 135.** ਸੀ. ਪੀ. ਕੰਬੋਜ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੌਫਟਵੇਅਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਵਰਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਰ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?
- (1) ਅੱਖਰ
 - (2) ਜੀ-ਟਰਾਂਸ
 - (3) ਜੀ-ਲਿਪੀਕਾ
 - (4) ਬੋਸ
-
- 136.** ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਕਬੱਡੀ' ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ 'ਕਬੱਡੀ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- (1) ਕੱਬਾ
 - (2) ਕੁੱਬਾ
 - (3) ਕੋਡਾ
 - (4) ਕੋਡੀ
-
- 137.** ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ 'ਆਦਤਾਂ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ?
- (1) ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਬੋਨਾਪਾਰਟ
 - (2) ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ
 - (3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
 - (4) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ
-
- 138.** ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਮਾਂ' ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?
- (1) ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰੋ ।
 - (2) ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ ।
 - (3) ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।
 - (4) ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਪਹਿਚਾਣੋ ।
-

139. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਲਿਖਤ 'ਹੈਂਕੜ ਤੇ ਹਉਮੈਂ ਦੀ ਮਾਰ' ਵਿੱਚ 'ਹਉਮੈਂ' ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰੋਗ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- (1) ਦੀਰਘ ਪਰ ਇਲਾਜ ਯੋਗ ਮਨੋਰੋਗ
- (2) ਲਾਇਲਾਜ ਮਨੋਰੋਗ
- (3) ਲਾਭਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀ-ਗੁਣ
- (4) ਇਲਾਜ-ਯੁਕਤ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ

140. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ?

- (1) ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ
- (2) ਜਲ ਸੈਨਾ
- (3) ਥਲ ਸੈਨਾ
- (4) ਸਰਹੱਦੀ ਸੈਨਾ

141. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ : "।। ਸਿੰਮਲ ਰੁਖੁ ਸਰਾਇਰਾ ਅਤਿ ਦੀਰਘੁ ਅਤਿ ਮੁਚੁ।। ਓਇ ਜਿ ਆਵਹਿ ਆਸ ਕਰਿ ਜਾਇ ਨਿਰਾਸੇ ਕਿਤੁ।।" ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

- (1) ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਸਹਿਜ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ
- (2) ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਹਉਮੈ ਵਾਲੀ
- (3) ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਵਾਲੀ
- (4) ਅਧੀਨਗੀ ਤੇ ਹੀਣਤਾ ਵਾਲੀ

142. 'ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ' ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਆਂਚਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?

- (1) ਕੁਸ਼ਤੀ
- (2) ਗੱਤਕੇਬਾਜ਼ੀ
- (3) ਜੂਡੋ-ਕਰਾਟੇ
- (4) ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ

143. 'ਬੇਬੇ ਰਾਮ ਭਜਨੀ' ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ?

- (1) ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ
- (2) ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ
- (3) ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
- (4) ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ

144. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਲ ਕਵਿਤਾ 'ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ' ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

- (1) ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ-ਝਗੜਦੇ ਰਹੀਏ।
- (2) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਜਿਊਣ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਸਿੱਖੀਏ।
- (3) ਦੌਲਤਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਲਮਿਲ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈਏ।
- (4) ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਫ਼ਾਨੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਰੀਏ।

145. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਟਕ 'ਕਰਤਾਰਾ ਕੌਤਕੀ' ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ?

- (1) ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ।
- (2) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ
- (3) ਪੁਲੀਸ ਤਸ਼ੱਦਦ
- (4) ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਲੁੱਟ

- 146.** ਨਿੰਦਰ ਘੁਗਿਆਣੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਧਰਤੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਰੰਡ-ਮੰਡ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?
- (1) ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ।
 - (2) ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ।
 - (3) ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ।
 - (4) ਬੰਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਜ਼ਹਾਲਤ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ।
-
- 147.** ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਦੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ 'ਚੱਲ ਮੇਰੀ ਗਠੜੀ ਸ਼ਹਿਰੇ ਸ਼ਹਿਰ' ਵਿੱਚ 'ਗਠੜੀ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- (1) ਸਰੀਰ
 - (2) ਗੰਢ
 - (3) ਪੋਟਲੀ
 - (4) ਪੰਡ
-
- 148.** ਫੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੀਤ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬਿੰਬ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ?
- (1) ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਤੇ ਕਰਲਾਉਂਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ।
 - (2) ਖੇੜਿਆਂ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਝੂਮਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦਾ ।
 - (3) ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ।
 - (4) ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ।
-
- 149.** ਲੇਖ 'ਨੰਬਰ ਵਨ ਦੀ ਰੇਸ' ਦੁਆਰਾ ਲੇਖਕ ਕੇ. ਐਲ. ਗਰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼/ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ?
- (1) ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਭਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ
 - (2) ਠੱਗੀ-ਠੋਹਰੀ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ
 - (3) ਹੈਕੜਭਰੀ ਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ
 - (4) ਅੱਗਾ-ਦੌੜ ਪਿੱਛਾ-ਚੌੜ ਵਰਗੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ
-
- 150.** ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਵੱਲੋਂ ਰਚਿਤ ਕਹਾਣੀ 'ਪ੍ਰਦੇਸ ਨਾ ਤੂੰ ਤੋਰੀਂ ਬਾਬਲਾ' ਕੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?
- (1) ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹੁਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।
 - (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਲੋਭਨ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਧੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।
 - (3) ਸਾਰੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜੇ ਸੁਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ।
 - (4) ਮਾਂ-ਪਿਓ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪੰਨ ਹੈ ।

Answer Key / उत्तर कुंजी (BSEH Final Key, Set A)

1 – (2)	2 – (2)	3 – (1)	4 – (1)	5 – (1)	6 – (3)
7 – (2)	8 – (4)	9 – (1)	10 – (2)	11 – (1)	12 – (2)
13 – (1)	14 – (4)	15 – (2)	16 – (4)	17 – (3)	18 – (3)
19 – (3)	20 – (2)	21 – (4)	22 – (4)	23 – (1)	24 – (4)
25 – (3)	26 – (3)	27 – (2)	28 – (3)	29 – (1)	30 – (1)
31 – (3)	32 – (1)	33 – (4)	34 – (4)	35 – (3)	36 – (2)
37 – (3)	38 – (1)	39 – (3)	40 – (3)	41 – (4)	42 – (2)
43 – (4)	44 – (3)	45 – (4)	46 – (3)	47 – (1)	48 – (3)
49 – (3)	50 – (2)	51 – (3)	52 – (2)	53 – (2)	54 – (1)
55 – (2)	56 – (4)	57 – (3)	58 – (3)	59 – (1)	60 – (2)
61 – (3)	62 – (4)	63 – (4)	64 – (2), (3), (4)	65 – Bonus*	66 – (4)
67 – (3)	68 – Bonus*	69 – (1)	70 – (2)	71 – (4)	72 – (1)
73 – (2)	74 – (1)	75 – (4)	76 – (2)	77 – (4)	78 – (4)

79 – (4)	80 – (1)	81 – (2)	82 – (1)	83 – (3)	84 – (4)
85 – (2)	86 – (1)	87 – (2)	88 – (1)	89 – (4)	90 – (2)
91 – (4)	92 – (1)	93 – (1)	94 – (3)	95 – (1)	96 – (2)
97 – (2)	98 – (2)	99 – (2)	100 – (1)	101 – (3)	102 – (1)
103 – (1)	104 – (2)	105 – (2)	106 – (4)	107 – (3)	108 – (2)
109 – (4)	110 – (3)	111 – (4)	112 – (3)	113 – (4)	114 – (4)
115 – (2)	116 – (1)	117 – (4)	118 – (1)	119 – (1)	120 – (4)
121 – (3)	122 – (1)	123 – (4)	124 – (1)	125 – (1)	126 – (4)
127 – (1)	128 – (4)	129 – (1)	130 – (3)	131 – (3)	132 – (1)
133 – (2)	134 – (2)	135 – (1)	136 – (1)	137 – (1)	138 – (4)
139 – (1)	140 – (3)	141 – (1)	142 – (3)	143 – (2)	144 – (2)
145 – (1)	146 – (1)	147 – (1)	148 – (2)	149 – (1)	150 – (2)

* Bonus: question dropped by BSEH in the final answer key; marks given to all candidates.

Thank you for studying with QuickSarkari!

Get the latest Sarkari Naukri notifications, admit cards, results, answer keys and free previous-year papers first - follow us on WhatsApp and Telegram.

Visit www.quicksarkari.com

Join our WhatsApp Channel

<https://whatsapp.com/channel/0029VaxxbrREquiPoXTWM229>

Join our Telegram Channel

https://t.me/quick_sarkari

Share this PDF with your friends preparing for HTET, CTET and other teaching exams.